

8. Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика

Деркаченко А.В.

студентка;

Завора Т.М.

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і

банківської справи

Полтавський національний технічний університет

імені Юрія Кондратюка

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ПОКРАЩЕННІ РІВНЯ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

Підвищення якості життя є ключовим питанням державної політики. За сучасних умов, поряд з економічним зростанням, людський розвиток є одним з найважливіших індикаторів розвитку держави, на який визначальний вплив мають соціальні фактори. Стандартним інструментом при загальному порівнянні рівня життя різних країн і регіонів є Індекс людського розвитку. При підрахунку ІЛР враховуються три види показників: очікувана тривалість життя; рівень грамотності населення країни; рівень життя, оцінений через ВНД на душу населення за паритетом купівельної спроможності в доларах США.

У рейтингу Індексу людського розвитку (ІЛР) у 2015 році Україна посіла 81 позицію, погіршивши результат на 5 позицій порівняно з 76 місцем у 2011 році, що свідчить про погіршення рівня життя населення та загострення соціально-економічних проблем, та як наслідок – порушення соціальної стабільності в країні [1].

Порівняно з більшістю держав Європи в Україні низька тривалість життя. Наприклад, в Україні середня тривалість життя станом на 2013 рік становила 66 років для чоловіків і 76 років для жінок, коли у країнах Європейського союзу цей показник складає: для чоловіків – 77, 8 років, для жінок – 83,3 років [2]. Вражаючим є показник і валового внутрішнього продукту на душу населення в

Україні, який за результатами 2014 року становив 3014,6 дол., одночасно в розвинених країнах Європейського союзу, зокрема у Франції – 43 800 дол, Німеччині – 47200 дол [3]. Це свідчить про низький рівень життя українців порівняно з європейцями.

У результаті аналізу основних соціально – економічних показників України, таких як мінімальна заробітна плата, рівень безробіття, суми заборгованості по заробітній платі протягом 2013 – 2015 років серед основних соціально-економічних проблем можна виділити наступні: низький порівняно з більшістю європейських країн рівень соціальних стандартів в Україні; високий рівень бідності населення; зубожіння населення; руйнування соціальних цінностей; тінізація відносин у всіх сферах економіки; корупція; антисуспільні явища тощо.

Соціально-економічний розвиток нашої держави потребує захисту від ризиків і загроз соціальній безпеці держави, а також корегування механізмів та інструментів їх забезпечення на засадах спільної відповідальності з боку суспільства, держави, бізнесу, подальших партнерських відносин місцевої влади з бізнесом із питань реалізації стратегічних завдань соціальної політики на місцевому рівні. Це дасть змогу підвищити спроможність держави щодо виконання своїх функцій у сфері захисту прав і свобод людини в ринкових умовах, забезпечити результативність соціальної політики й системи соціального захисту на загальнодержавному рівні з урахуванням існуючих диспропорцій у соціально-економічному розвитку регіонів, створити передумови підвищення добробуту та якості життя населення [4].

Встановлено, що основними загрозами на ринку праці в Україні є поширення: практики вимушених адміністративних відпусток та скорочення робочого дня, безробіття та проблем працевлаштування молоді та заборгованість із виплати заробітної плати. Так, наприклад, У Європейському союзі найнижча мінімальна заробітна плата – у Болгарії – 184 євро. Найвища – у Люксембурзі – 1923 євро. Разом з цим, в Україні розмір мінімальної заробітної плати, маючи незначну динаміку росту (1378 грн у 2016 році,

порівняно з 1218грн. у 2015р.), в умовах зростання інфляційних процесів та знецінення національної валюти, реально зменшується і за сьогоднішнім курсом становить 45 євро [5].

Негативні тенденції спостерігаються і на ринку праці. Відбувається збільшення зареєстрованого безробіття. Станом на 1 березня 2016 року кількість зареєстрованих безробітних становила 508,2 тис. осіб. За останніми оприлюдненими даними Державної служби статистики України рівень безробіття, за методологією МОП, становив 9,0%, а серед осіб працездатного віку – 9,4% економічно активного населення. Серед молоді у віці до 25 років рівень безробіття залишається більш як удвічі вищим, ніж в середньому по країні – 21,8% економічно активного населення [6].

Також відбулося зростання загальної суми заборгованості з виплати зарплати в Україні до 2010,9 млн. грн, якщо у порівнянні з початком 2015 року цей показник становив – 1320,1 млн грн, тобто за рік заборгованості із виплати зарплати зросла на 52,3% [7].

Неспроможність держави своєчасно і в повному обсязі забезпечувати соціальні гарантії свідчить про загострення соціально-економічної ситуації в країні, що потребує вжиття заходів щодо упередження та мінімізації впливу соціальних ризиків та зумовлює потребу пошуку ефективних шляхів підвищення якості життя її населення, а відтак потребу у виявленні й визначенні напрямів реалізації державної політики у цій сфері.

Найбільш впливовим важелем на шляху впровадження сталого розвитку стала соціальна відповідальність, яка визначається певною поведінкою щодо дотримання усвідомлених обмежень та соціальних норм, гарантує безпеку та прогресивний розвиток, забезпечує узгодження інтересів суб'єктів, задіяних у суспільних відносинах та управлінні ними за рахунок взаємопідтримки трьох головних секторів суспільства: влади, бізнесу і громади. У зв'язку з цим правомірно активізацію процесу соціальної відповідальності здійснювати за напрямами з урахуванням кожного суб'єкта (табл. 1) [4, 8].

Основні напрями соціальної відповідальності

Рівні	Напрями соціальної відповідальності
Держава	<ul style="list-style-type: none"> – встановлення державного контролю за своєчасною виплатою заробітної платні, поглиблення правових знань; – створення нових робочих місць; – впровадження практики чесного ведення бізнесу шляхом підтримки малого підприємництва; – соціальне залучення й соціальний розвиток шляхом укладання угод, надання пропозицій щодо передбачення у місцевих бюджетах видатків на місцеві програми соціального забезпечення; – залучення до співпраці малого й середнього бізнесу.
Бізнес	<ul style="list-style-type: none"> – організаційне управління через систему надання широких повноважень працівникам, дотримання законодавства та організацію соціальних заходів; – надання працівникам гарантії щодо соціального пакета, підписання колективних договорів, дотримання законодавства про працю, підтримку діяльності профспілкової організації; – створення сприятливих умов праці, працевлаштування інвалідів, дотримання законодавства про працю, своєчасною виплатою заробітної плати; – здійснення політики чесної конкуренції, відкритості, обов'язковості сплати всіх податків, боротьби з корупцією та розроблення стратегії соціальної відповідальності підприємства; – стимулювання працівників за якісне виконання обов'язків, реалізацію благодійних програм.
Людина	<ul style="list-style-type: none"> – виконання зобов'язань перед собою, членами родини, колективом і суспільством; – дотримання правових і соціальних норм, що закріплюється у соціально відповідальній поведінці; – сумлінне ставлення до праці, до своїх обов'язків; – постійний розвиток та підвищення професіоналізму.

Джерело: [4, 8, 9]

Таким чином, підвищення соціальної відповідальності за рахунок впровадження зазначених вище напрямів дасть змогу активізувати процеси соціального залучення всіх суб'єктів з метою гарантування конституційних прав людей, можливість встановлення партнерських відносин між бізнесом, владою і громадськістю, розвитку соціальної та економічної активності населення, а також забезпечення гідного рівня його життя.

Отже, у сучасних умовах задля забезпечення покращення якості життя населення необхідним є впровадження та розвиток соціальної відповідальності людини, держави, бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Індекс людського розвитку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/UKR>.
2. Статистика від Євростату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/WORLD/naydovshe-v-yes-lyudi-zhivut-v-italiyi-ta-ispaniyi-naumenshe-v-litvi-i-bolgariyi-179577_.html.
3. ТОП-50 країн ВВП на душу населення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ereport.ru/stat.php?table=grecia&h=50&d=1>.
4. Онищенко В.О. Соціальна безпека регіону: теоретичні та прикладні аспекти: монографія / В.О. Онищенко, Т.М. Завора, О.В. Чепурний. – Полтава: ПолтНТУ, 2015. – 274 с.
5. Мінімальна заробітна плата серед країн світу та в Україні (динаміка та географія 2005-2015 рр) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://infolight.org.ua/content/minimalna-zarobitna-plata-sered-krayin-svitu-ta-v-ukrayini.r>.
6. Державна служба зайнятості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dcz.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=230309&cat_id=173564.
7. Держстат України. Заборгованість за заробітною платою [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015vz2015>.
8. Саприкіна М.А. Корпоративна соціальна відповідальність / М.А. Саприкіна, О. Ляшенко, М.А. Саєнсус та ін. – К.:ТОВ «Фарбований лист», 2011. – 480 с.
9. Діагностика стану та перспектив розвитку соціальної відповідальності в Україні (експертні оцінки): монографія / О.Ф. Новікова, М.Є. Дейч, О.В. Панькова та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2013. – 296 с.